

3. oktober 2008

SU-systemets betydning for studie gennemstrømningen samt en kort beskrivelse af reglerne for støtte til uddannelse i udlandet

1. SU-systemets betydning for studie gennemstrømningen

1.1. Formål

Hensigten med SU-støtten er blandt andet, at det ikke er økonomien, men de unges evner og interesser, der er afgørende for, hvorvidt de uddanner sig. Desuden bør de studerendes erhvervsarbejde begrænses til et omfang, som ikke væsentligt går ud over studierne.

Det politiske sigte med SU-systemet er uddannelsesadfærd. Støttesystemet er således et uddannelsespolitisk instrument, som skal sikre: en ligelig social rekruttering, en øget uddannelsesfrekvens hos de unge og en bedre og hurtigere gennemførelse af studierne.

De uddannelsessøgende kan finansiere studierne med SU-støtte (stipendier og evt. lån) og erhvervsindkomst i et begrænset omfang.

Støttens størrelse afspejler i et vist omfang de studerendes udgifter og er baseret på objektive tildelingskriterier.

1.2. Støttens omfang

I 2007 fik 185.200 støttemodtagere tildelt 7,7 mia. kr. i stipendiestøtte og ca. 1,7 mia. kr. i studielån.

Tabel 1 SU-modtagere og støttebeløb i videregående uddannelser 2007.

	2007
	---- antal ---
SU-modtagere i alt	185.200
	-- Mia. kr. -
Stipendier	7,7
Lån	1,7
	----- % -----
Stipendieudgifternes andel af BNP	0,45

Stipendiestøtten svarede til ca. 0,45 % af bruttonationalproduktet.

Stipendiestøtten i Danmark er skattepligtig, de studerende betaler i gennemsnit ca. 13 % i skat af stipendierne. Netto-udgiften til stipendier i udgør således ca. 0,39 % af bruttonationalproduktet.

1.3. SU-systemet og studie gennemstrømningen

I det følgende beskrives de regler, som regulerer støtten afhængig af de studerendes studieaktivitet og erhvervsarbejde.

Klippekortet i videregående uddannelser

Til studerende ved videregående uddannelser gives der SU i en begrænset periode. Den studerende får et klippekort med 70 klip svarende til 70 måneders SU til videregående uddannelse (rammen), dvs. maksimalt 6 år. Rammen kan dog udvides, hvis den normerede uddannelsestid er længere.

Til den enkelte uddannelse gives SU til normeret studietid + 12 måneder (støttetiden). Der er mulighed for at give et tillæg af klip, hvis den studerende er blevet forsinket i uddannelsen på grund af rådsarbejde, sygdom eller andre særlige forhold.

Hjemmeboende støttemodtagere tildeles i 2008 2.489 kr. pr. måned, mens udeboende støttemodtagere tildeles 4.379 kr. pr. måned. Støttemodtagerne kan endvidere tildeles SU-lån på 2.562 kr. pr. måned.

Studieskift

Det 6-årige klippekort medfører bl.a., at de uddannelsessøgende efter en afbrudt uddannelse kan påbegynde en ny uddannelse med SU.

Studieaktivitet

SU kan kun ydes til studerende, der er studieaktive. En studerende er studieaktiv, indtil vedkommende er mere end 12 måneder forsinket i sin uddannelse i forhold til forbruget af klip. Herefter stoppes støtten af uddannelsesstedet.

Hertil kommer at uddannelsesinstitutionen skal kontrollere, at de studerende påbegynder deres uddannelse, og senest 7 måneder efter uddannelsens start, at den studerende fortsat er i gang med uddannelsen.

Fravalg og dobbeltklip

Der er mulighed for at fravælge støtten i en eller flere måneder og derved opnå et højere fribeløb.

De fravalgte klip kan den studerende under visse betingelser vælge at få udbetalt som dobbeltklip i den afsluttende del af en videregående uddannelse eller bruge til at forlænge uddannelsen med.

Dobbeltklip-ordningen afskaffes fra den 1. juli 2009.

3/6

Klippekortet og slutlån

Studerende, der ikke har klip tilbage i uddannelsen, kan få slutlån (6.607 kr. pr. måned i 2008) i op til 12 måneder i de sidste 12 måneder af uddannelsen. Ca. 37 % af de studerende, som mangler klip til at afslutte uddannelsen, vælger at tage slutlån.

Fribeløb

Støttemodtageren har et fribeløb for hver måned i støtteåret. Det sammenlagte årlige fribeløb angiver den maksimale indkomst, støttemodtageren kan have ved siden af uddannelsesstøtten. Forventes indkomsten at blive højere, kan støttemodtageren fravælge en eller flere måneders støtte for at undgå eller minimere et evt. tilbagebetalingskrav. Der kan ikke fravælges støtte med tilbagevirkende kraft.

Fribeløbssatserne for 2008:

<u>Laveste fribeløb:</u>	6.370 kr.
Måneder hvor den studerende modtager SU	
<u>Mellemste fribeløb:</u>	15.908 kr.
Måneder den studerende fravælger, har orlov, er i lønnet praktik eller er studieinaktiv	
<u>Højeste fribeløb:</u>	30.619 kr.
Måneder, hvor den studerende ikke er under uddannelse, har opbrugt sine klip eller får anden offentlig støtte	

Det laveste fribeløb forhøjes fra 2009 med 1.500 kr. pr. md. Det indebærer, at de studerende fremover vil kunne arbejde ca. 15 timer pr. uge, i stedet for som hidtil ca. 12 timer pr. uge, uden at støtten reduceres. Det vil give de studerende bedre mulighed for at have et studierelevant job uden at skulle fravælge støtte.

Forhøjelsen af det laveste fribeløb vil øge rådighedsbeløbet under uddannelse og derved gøre det mere attraktivt at tage en uddannelse - ikke mindst for de unge, som ikke tør tage lån.

Af en brugertilfredshedsundersøgelse om SU fra 1999 fremgår det blandt andet:

- at ca. 37 % af støttemodtagerne på de videregående uddannelser er negativt indstillet overfor at tage studielån
- at knap halvdelen af støttemodtagerne på de videregående uddannelser foretrækker at supplere SU med erhvervsarbejde frem for at tage studielån.

Et højere fribeløb kan derfor have en begrænsende effekt på de studerendes låntagning. En mindre låntagning under studiet kan få flere til at tage slutlån, hvis de mangler stipendieklip inden de afslutter deres uddannelse.

En undersøgelse foretaget af Rambøll for Videnskabsministeriet i 2005 og en ph.d.-afhandling udgivet i 2007 på Århus Universitet peger på:

- at der blandt studerende med et moderat omfang af studiearbejde (op til ca. 20 timer) var et lavere frafald, og flere der gennemfører på normeret tid, end blandt studerende uden erhvervsarbejde.
- Rambøll-undersøgelsen peger også på, at studerende med studierelevant arbejde har et lavere frafald end øvrige studerende.

1.4. Velfærdsforliget i 2006

Følgende tabel viser klippekortstatus for de studerende, som i 2007 fuldførte deres videregående uddannelse. Det fremgår, hvor stor en andel af støttemodtagerne, der manglede stipendieklip inden de afsluttede deres uddannelse.

Tabel 2 Klippekortstatus ved fuldført videregående uddannelse i 2007: manglende klip, slutlån og fødselsklip.

	Støttemodtagere					
	Støttemodtagere i alt	Manglende klip			Fik slutlån	Slutlånstilbøjelighed ¹⁾
		Uden fødselsklip	Med fødselsklip	I alt		
	antal	----- % -----				
VU i alt	43.800	17	34	19	7	37
LVU	13.900	44	60	46	18	39
Prof. Bac	13.600	5	11	6	2	39
KVU	5.100	2	5	2	1	45

Anm.: Støttemodtagere, som mangler klip, omfatter støttemodtagere, der i en eller flere måneder før uddannelsen blev færdiggjort manglede stipendieklip. Kun personer, der mangler klip kan optage slutlån.

1) Andel af støttemodtagere med manglende klip, som fik slutlån.

Ca. 46 % af de studerende, der fuldførte deres lange videregående uddannelse (LVU) i 2007, manglede klip inden de blev færdige. Ca. 39 % af dem tog slutlån, og dermed afsluttede 61 % af dem med en periode uden støtte.

Særligt de studerende, der havde fået fødselsklip under studiet, manglede klip. På LVU var det 60 %.

Under velfærdsforhandlingerne blev det drøftet, hvorvidt støttetiden skulle reduceres med et år, således at støttetiden ville svare til den normerede tid. Formålet var at øge det økonomiske incitament til at gennemføre studierne hurtigere.

Der kunne under velfærdsforhandlingerne ikke opnås enighed om at reducere antallet af klip i klippekortet. I stedet fokuserede man på universiteternes bidrag til en hurtigere studie gennemførelse. Statistisk varierer det meget fra studie til studie og fra universitet til universitet, hvor stor en andel af de studerende, som bliver forsinkede. Det indikerer, at studiespecifikke forhold spiller en væsentlig rolle for, om de studerende bliver forsinkede.

I velfærdsforliget blev man enige om en lang række tiltag på universiteterne, som skulle sikre en hurtigere studie gennemførelse.

2. Støtte til uddannelse i udlandet

2.1. Uddannelsesstøtte til at dække leveomkostningerne

Studerende kan få SU til studieophold og til hele uddannelser i udlandet.

Studieophold:

Studerende der er SU-berettigede og er i gang med en uddannelse på et dansk uddannelsessted, har mulighed for at tage SU med til studieophold i udlandet. Studieopholdet skal være et led i den danske uddannelse, og det er en betingelse, at det på forhånd er godkendt af uddannelsesstedet som fuldt meritgivende - det vil sige, at det erstatter en del af den danske uddannelse. Giver et studieophold i udlandet på 1 år kun ½ års merit i en dansk uddannelse, kan studerende kun få SU for ½ år med.

Hele uddannelser:

Studerende kan få SU til uddannelsens normerede længde, dog højst i 4 år når uddannelser foregår udenfor Norden. Er uddannelsen over 4 år, får studerende kun SU til de sidste 4 år (48 måneder). Det er ikke muligt at få uddannelsesstøtte til Freshman year af en bacheloruddannelse i USA, da det som udgangspunkt er på niveau med en gymnasial uddannelse. Det er heller ikke muligt at få SU til uddannelse på Ph.D.-niveau. Perioder med lønnet praktik medregnes ikke i normeringen af uddannelsen.

Der er en række betingelser der skal være opfyldt for at modtage SU til hele uddannelser i udlandet: Uddannelsen og uddannelsesstedet skal være offentligt anerkendt i studielandet. Derudover skal uddannelsen og uddannelsesstedet være af en sådan art, at de ville kunne anerkendes offentligt i Danmark, og må ikke være tilrettelagt som fjernundervisning. Uddannelsen skal ligeledes være tilrettelagt som et fuldtidsstudium, med mindst et sammenhængende undervisningsår og må ikke være lønnet. Afslutningsvis skal uddannelsen give en erhvervskompetence i Danmark.

2.2. Uddannelsesstøtte til at dække evt. studieafgifter ved uddannelser i udlandet (Udlandsstipendium).

Der har indtil den 1. juli 2008 ikke været mulighed for at få stipendium til at dække evt. studieafgifter ved uddannelser i udlandet, hverken i forbindelse med studieophold eller ved deltagelse i hele uddannelser i udlandet. Universiteterne har haft udvekslingsaftaler med udenlandske universiteter, der gav mulighed for studieafgiftsfri studieophold ved de omfattede uddannelser i udlandet, men muligheden har været begrænset af et krav om ligevægt i udvekslingen.

Uddannelsesstøtten er nu udvidet med et stipendium, der kan dække evt. studieafgifter i udlandet. Stipendiet giver studerende mulighed for at tage deres danske taxametertilskud med til hel eller delvis betaling af studieafgiften på et studieophold og/eller en hel uddannelse i udlandet på kandidatniveau.

Studieophold

Studerende som opfylder betingelserne for at få SU til studieophold i forbindelse med den danske uddannelse (jf. ovenstående), kan få udlandsstipendium i op til to år som led i en professionsbachelor eller universitetsuddannelse (svarende til maksimalt 120 ECTS-point). Skal studerende på studieophold i forbindelse med en kort videregående uddannelse, kan de få udlandsstipendium i op til et år (svarende til maksimalt 60 ECTS-point).

Hele uddannelser i udlandet på kandidatniveau

Studerende kan få udlandsstipendium til hele uddannelser på kandidatniveau i op til to år, svarende til 120 ECTS-point. Uddannelsen skal være normeret til mellem 60-120 ECTS-point og skal kunne godkendes som SU berettigende, jf. ovenfor. Uddannelsen der søges udlandsstipendium til skal være på *Listen over godkendte uddannelser* (positivlisten), der består af fire lister:

- Universitetslisten, som består af de ca. 100 bedste uddannelsessteder i verden (THES).
- Kulturministeriets liste, som er uddannelser på uddannelsessteder med særlig høj kvalitet indenfor kunst og kultur.
- Undervisningsministeriets liste, som supplerer uddannelsesudbuddet for professionsbachelorer, der ønsker at tage en kandidatuddannelse.
- Samarbejdsaftalelisten, som indeholder uddannelser i udlandet, der er omfattet af aftaler mellem danske uddannelsessteder og udenlandske uddannelsessteder om udveksling af studerende. Aftalerne kan være indenfor et generelt uddannelsesområde eller en specifik uddannelsesretning. Det er også muligt at få tilføjet uddannelser på denne liste, hvis et dansk uddannelsessted finder, at uddannelsens kvalitet er tilfredsstillende.